

sammanträdt i undertecknads enskilda hemvist, åtskildes. Datum som ofvan.

Joh. Vilh. Snellman

169. BERÄTTELSE OM FLICKSKOLANS I KUOPIO INRÄTTANDE

Joensuu LA, Kuopio skolverks arkiv

10

Berättelse om Flickskolans i Kuopio inrättande och denna läroanstalts fortgång inför Skolstyrelsen uppläst och justerad den 9. Maj 1849.

I Maj månad 1846 någon dag sammanträdde Fröken Marie Louise Tavaststjerna, Mamsellerna Emma Ehrström, Charlotte Aspelund, Elise Aspelund, Emelie Nordenstreng, Clara Nordenstreng, Julie Nordenstreng, Josefina Kellgrén, Amanda Tallgrén och Elise Tschernichin, för att öfverenskomma om rätta användandet af de medel, 177 Rubel Silfver, hvilka efter väckt förslag af Fröken Tavaststjerna och Mamsell Ehrström blifvit genom bortlottandet af ett större antal af Stadens yngre fruntimmer, Fruar och flickor, förfärdigade arbeten samlade, för att användas till förmån för fattiga samt värnlösa flickebarn af arbetsklassen.

Ehuru afsigten med sagde medels insamlande ursprungligen varit den, att använda dem till ett par eller flera fattiga flickebarns underhåll och uppfostran, funno sig dock de församlade af det allmänna deltagande företaget rönt, och den uppmuntran detsamma åtnjutit, uppmanade att utvidga denna plan och, om möjligt, grundlägga en för framtiden bestående inrättning till ringa lottade likars gagn. Och vid öfvervägandet, att genom en Skolinrättning för flickebarn ett större antal kunde ledas icke blott till nödig läskunskap, utan äfven vänjas vid god sed, arbete och ordning samt uti meddelad håg för upplysande läsning och vunnen skicklighet i handslöjd erhålla något värn mot framtidens både frestelser och nöd, stadnade de församlade i det enhälliga beslut: att inrätta en Flickskola för Arbetsklassens barn i Kuopio stad.

Till ordförande vid sina ytterligare öfverläggningar och till föreståndarinna för den blifvande Skolan valde stiftarinnorna derpå Fröken Tavaststjerna, till förvaltarinna af Kassen Mamsell Ehrström, samt till Ekonom Mamsell Charlotte Aspelund, hvilka äfven villigt åtog sig dessa befattningar; äfvensom stiftarinnorna behagade kalla undertecknad till rådgifvande Skriftförare vid Skolstyrelsens sammanträden.

Vid särskilda sammanträden beslöt numera den af ofvannämnda Skolans stiftarinnor bestående Skolstyrelsen och stadgade följande grunder för Flickskolans inrättning och uppehållande:

§ 1.

En ordinarie Lärarinna skall för Skolan antagas och efter öfverenskommelse aflönas af förhanden varande medel.

50

§ 2.

Stiftarinnorna förbinda sig, att hvar och en i sin tur en vecka i sender biträda vid undervisningen och föra uppsigt öfver dess oafbrutna fortgång.

§ 3.

I Skolan mottagas flickebarn ifrån Kuopio stad, så att äfven förmögare föräldrars barn kunna i Skolan vinna inträde, då de redan ega nöjaktig kunskap i innanläsning, hvaremot fattigas barn i Skolan intagas utan afseende på deras förut vunna läskunskap, så snart de hunnit den ålder, att de kunna undervisningen begagna, men på andra sidan icke äro öfver 14. år gamla. Lärjungarne antagas af Skolans föreståndarinna; men öfver de redan antagnas uteslutande afgör skolstyrelsen, äfvensom öfver en lärjunges antagande, så snart föreståndarinnan eller någon ledamot sådant afgörande begärer.

10

Såsom grunder för de i denna § förstnämnda beslut anfördes: att Skolan icke bör afvänja de föräldrar, som härtill ega tid och förmåga, att sjelfva besörja sina barns tidigaste undervisning, samt å andra sidan, att de yngre barnen icke böra utsättas för faran af umgänget med äldre vanvårdade flickor, hvilkas undervisning och vård, så önskelig den än i sig sjelf vore, enligt Skolstyrelsens öfvertygelse, hvarken kunde eller borde sättas i gemenskap med unga barns första lednig till kunskap och god sed.

§ 4.

I Flickskolan undervisas uti: Innanläsning, börjande med stafvelse tabeller, Kateches och Biblisk Historie, Bibelläsning, Finlands Geografi, Hufvudräkning och Stilskrifning, samt i sådana qvinliga handslöjder, som utan större omkostnader kunna företagas. Hvarjemte anhållan hos församlingens Kapellan skulle ske om hans biträde på tvenne bestämda timmar i veckan, för att genom samtal vidga lärjungarnes Religionskunskap.

20

§ 5.

Undervisningsmetoden skall vara den Bell-Lankasterska i de ämnen, nemligen Innanläsning ur Tabeller, ren Utanläsning, första grunderna af Hufvudräkning samt skrifning i sand och på skiffertaflor; hvarvid de förmögnares barn äro pligtige att tjenstgöra som Moniteurer.

30

§ 6.

För handslöjden skola materialier med Skolans medel inköpas och tillverkningen försäljas eller till någon mindre del utdelas såsom belöning till de fattigare lärjungarne, äfvensom aflagda, ännu brukbara kläder skola hos gifmilda personer insamlas, för att af lärjungarne sjelfva omändras och användas till de fattigares beklädnad.

40

§ 7.

Böcker och skrifmaterialier för de fattiga lärjungarne skall af Skolans medel bekostas, hvarjemte Skolstyrelsens ledamöter skola låta sig angeläget vara att sjelfva tilldela eller hos andra barmhertiga personer förskaffa de behöfvande lärjungarne fribord.

§ 8.

Hvarje beslut angående Skolans angelägenheter, fattas af enkla flertalet bland skolstyrelsens ledamöter, till hvilka alla de räknas, som i undervisningen utan ersättning deltaga, och hvilka förbinda sig, att hvar och en, då någon af dem af en eller annan anledning med undervisningens meddelande upphörer, i sitt ställe anskaffa en ny ledamot, som med Skolstyrelsens samtycke åtager sig undervisningen och i Skolstyrelsen inträder.

50

Enligt dessa grunder företogs Flickskolans inrättande med den drift, att densamma redan den 1. Juni 1846 kunde öppnas och undervisningen den 8. i samma månad börjas. För sådant ändamål hade Stiftarinnorna under ledning af Mamsell Flora Tallgrén, hvilken leder en enskild småbarnskola i staden, tagit kunskap om Bell-Lankasterska methoden, och genom Ekonomens drift dels hunnit förskaffa sig egna förnödenheter för läsningen dels lånat nödiga möbler från den i staden varande Högre Elementarskolan. Till ordinarie Lärarinna antogs mot ett arfvode af 250 Rubel B(an)co Assignater årligen Mamsell Louise Malmberg, som i Augusti i befattningen efterträdde af sin syster Johanna. Rum hade Handlanden Helander till vidare kostnadsfritt upplåt. Lärjungar tillströmmade efter i Kyrkan kungjord uppmaning till ett antal af 46 och likväl hade flera förmögnare föräldrars barn för bristande läskunskap blifvit afvisade. Men allt var ännu nytt och oförsökt. Af brist på tabeller, måste äfven innanläsningen till en början ske ur bok. Framstegen kunde på några veckor icke blifva stora. En del föräldrar hade fattat den falska mening, att deras barn utan undantag skulle förses med mat och kläder. Dessutom bragte inskränkt välmening mycket tal å bane om undervisningens menliga följder för arbetaren. Följden var, att lärjungarnes antal hastigt nedgick till [redacted]. Under sednare hälften af September månad till den 8. October hade skolan ferie. Efter dess återöppnande började lärjungarnes antal att småningom åter stiga, så att högsta antalet utgjort:

Höstterminen 1846. 46–49.

Vårterminen 1847. 62–69.

Höstterminen 1847. 52–81.

Vårterminen 1848. 63–79.

Höstterminen 1848. 52–81.

Under denna tid hafva Läseterminerna räknat Vårterminen från den 1:ta Februarii till medlet af Juni, Höstterminen från den 20. Augusti till den 20. December, med iakttagande af vanliga Påsk och Pingst ferier, två höstferier af en vecka, den ena för bärplockning, den andra för potatisupptagning, samt en ferie från den 1:sta till den 8. October i anseende till flytningstiden och då i staden infallande marknad. Vid hvarje Läsetermins slut har offentlig examen blifvit anställd, vid hvilken belöningar till deraf förtjenta lärjungar blifvit utdelade, i böcker, kartor, kläder och silfver finger borgar; äfvensom efter slutad examen en gemensam måltid blifvit för lärjungarne anrättad genom gåfvor, dem skolstyrelsens ledamöter sammanbragt, då också någon del af matvarorna kunnat åt de mest behöfvande utdelas, att till hemmet medföras.

Kassan har erhållit tillskott åren 1847 och 1848 genom Sällskapspektakel, dem Skolstyrelsen anordnat och af hvilka den behållna inkomsten tillfallit Flickskolan, till hvars egendom äfven numera höra åtskilliga för dessa föreställningar begagnade dekorationer och dräfter. Sålunda inlöstes år 1847 [redacted], år 1848 [redacted], hvilka medel längre eller kortare tid varit mot 6 procent förräntade, så att inkomstens Summa varit

Utgifterna hafva jemte hyra för lokalen, hvilken sedan October 1846 blifvit ur kassan erlagd, utgjort från Juni 1846 till 1. Juli 1847.

1847 till — 1848.

1848 — närvarande dag

Hvaraf synes att ännu [redacted] återstå för Skolans underhållande. Och

har Skolstyrelsen hvarken sett sig i stånd att anlägga något stående kapital för Skolans framtida underhåll eller ansett ett sådant kapital för dess bestånd oundgängeligen nödvändigt, då Skolstyrelsen tror sig kunna med visshet vänta, att dess kommande ledamöter såsom de hittillsvarande icke skola tillåta, Inrättningen falla, och hyser den övertygelsen, att den nödiga, dagliga omsorgen för Skolans bestånd och undervisningens besörjande skall hos dem tillvinna den hjälpbehöfvande barnaskaran en varmare kärlek, än om deras tillgörande vore inskränkt till förvaltningen af en gifven fond och till uppsigten öfver aflönade lärarinnors verksamhet.

10

Jemte de flera bevis på deltagande Skolans styrelse för dess fortgång rönt, har Herr E. J. Långman bevisat den största frikostighet, i det han genom gåfvobref af den [redacted] Juni 1847 till fond för uppbyggandet af ett Skolhus skänkt Flickskolan ett kontant Kapital af 500 Rubel Silfver samt derjemte lofvat, att i fem års tid till handaslöjdens upphjelpande tillhandahålla ett parti bomullsgarn i värde af 100 Rubel Silfver årligen, hvilka medel likaså efter de af garnet förfärdigade väfnaders försäljning skulle tillfalla sagde byggnadsfond. Likväl kunde i anseende till skolbarnens späda ålder, denna väfnadsslöjd icke uti denna utsträckning i skolan bedrifvas, hvarföre äfven dess fortgång ställdes under flera stadens ärade fruars uppsigt; äfvensom Herr Gouverneuren i Länet benäget åtog sig medlens förräntande tills fonden kunde blifva tillräcklig för Skolhusets uppbyggande.

20

Med slutet af Vårtermin 1848. lemnade Fröken M. L. Tavaststjerna, numera Fru – Pastorskan Kiljander, orten och föreståndarinans, för Skolan plats, efter att med outtröttligt, kärleksfullt nit hafva bevakat dess uppkomst. Till Ordförande i Skolstyrelsen och Föreståndarinna för Skolan valdes då genom Styrelsens ledamöters enhälliga kallelse Enkefru Rektorskan Elise Heintzii, som från tiden kort efter Skolans stiftelse jemte öfriga ledamöter deltagit i undervisningen och biträdt föreståndarinnan i Skolans allmänna vård. I öfrigt hafva af ledamöterna afgått: Mamsellerna Elise Aspelund, numera Fru Lektorskan Aschan i December 1846. Amanda Tallgrén i Juni 1847, Elise Tschernichin, numera Fru Rongain i December 1847, i hvilkas ställe inträdt Mamsellerna Louise Aspelund, Carlotte Ahnger, Evelina Schmidt, Hilda Wiik och Otteliana von Fieandt.

30

Dessa äro de ringa öden och förhållanden, under hvilka Flickskolan i Kuopio haft sin uppkomst, såsom numera är säker grund att hoppas, till ett i framtiden orubbadt bestånd och tillvexande gagn för den mindre bildade och fattiga klassen i denna stad. Närvarande berättelse, som är uppsatt af Skolstyrelsens antagna Skriftförare, upplästes under denna dag för Styrelsens församlade ledamöter och godkändes efter skedda rättelser såsom med verkliga förhållandet öfverensstämmande. Kuopio den 9 Maj 1849.

40

Joh. Vilh. Snellman

170 PROTOKOLL FÖRT VID STYRELSENS FÖR FLICKSKOLAN I KUOPIO SAMMANTRÄDE 9. V 1849

Joensuu LA, Kuopio skolverks arkiv

50

Protokoll, fördt vid Skolstyrelsens för Flickskolan i Kuopio sammanträde den 9 Maj 1849. Närvarande: Ordföranden Fru Elise Heintzii samt Mamsellerna Emma Ehrström, Clara Nordenstreng, Kellgren,